

J E L E N K O R.

50. szám.

Pest szombat junius 21dikén.

1834.

Foglalat: Magyarország (fő RR. orsz. ülései. Játékszínre áldozatok, 's jutalom-kérdési megfajtések) Anglia (Grey válasza az alsóházhoz; Pittclubb ünnepe; minister-változás; alsóházi indítványok, felsőházi viták jun. 6ikáig). Franciaország (National; republicanusok száma; verekedés; d. Débats; Chateaubriand; Lafayette sirja; Eschasserian; Gazette eskü-formája). Portugália (d. Carlos; általános amnestia; Nautilus brigg hírei). Északamerika (Jackson és a' törvényhozó tanács meghasonlása; egyveleg). Görögország (az ország művelődése). Elegyhírek.

MAGYARORSZÁG.

Pozsony: Jun. 13ikán a' fő RR. ülést tartván, legelőbb is fölveték a' jun. 10ikén általhozott 8ik üzenetet, és köz akarattal előbbi végzésük mellett maradtak, a' RRnek tudokra adatni határozván, hogy semmi új ok sem levén fölhozva, meggyőződésöktől el nem állanak. Utóbb a' törvényszékek rendbeszedését folytatván, következett a' fiumei ítélőszékek iránti törvény-czikk. Ez alkalommal, a' czikk bevezető szavai kihagyatása után, erős vita folyt a' felett: Magyar- v. Horvátországhoz tartozik é Fiume? A' végzés az országbirája javaslata szerint oda ütött ki: hogy az eredeti országos jogok vitatása e' helyre nem tartozik 's a' kérdés alatt levő tárgyban csak az 1807iki törvény és a' szokás után lehet indulni, mellyek Magyarország mellett szólnak; a' RR. szerkeztetésének 1o §za tehát a' dolog velejét nem sértő módosítással elfogadtatott. Kihagyatott t. i. a' statutumok említése, minthogy azoknak, ha országunk törvényeivel nem ellenkeznek, különben is mindenütt helyük van. A' polgári pörökre tehát Fiume városa és kerületében, azon pörökön kívül, mellyek természetüknél fogvást váltó törvényszékhöz tartoznak, első bíróságul a' kormányzó bírakszéke állapított meg, onnét följobbvitelül a' kapitányszék, 's ismét innét a' hét személyes tábla. 2ik §ban, kihagyván a' teréziai fenyítő törvénykönyvre hivatkozást, büntető pörökben első bíróságul kapitányszék, fölvitelül pedig a' szerkeztetés hagyatott meg. 3ik §ban, a' nemesek személyt illető pöreiknek kapitányszék, 's ismét följobbvitelkép királyi 's hétszemélyi tábla által elíteltetése iránt, némelly nehézségeknek bővebb kifejtése kívántaték. 4ik §, a' bírák szükséges száma felől, meghagyaték. — Kerületi ülésekben a' 8, 9 és 10ik czikk, vagy is leány-negyed, hajadon- 's özvegy-jog tárgyai folytanak vitatásban. — Követségébül haza tért Illésy János ur helyébe a' ns. Jászkun kerületek Miháلكovics József kerületi főjegyző urat küldék.

Ns. Pest vmegyének közelebbi közgyűlésében, minden igaz hazafi kebelben hálás örömet gerjesztett, két, a' mint váratlan egy valóban jeles hazafiai áldozat a' magyar játékszíni ügy előmozdítására. Egyiket főmélt. hg. Grassalkovich tevé, a' Pesten építendő magyar színház számára telekül, a' hatvani kapun tul levő nagy térü farakhelyének a' keresési utra szolgáló részét ajánlván föl; — másikat n. Vay Anna asszonyság néhai Komáromy György ur özvegye olly kötelezésben, hogy évenként 5000 pengő fr. kamatját leend kész fizetni egy magyar conservatorium költségeire, mellyben hangászati iskolán kívül szavalásban, nyelv, táncz, vivás 's egyéb színészeti műveltség-ágazatokban oktatások adatnának, nevendék színészek kiképeztetésére.

Magyar tudós társasági jelentés.

A' társaságnak a' mult 1833beli Nov. 10dikén tartott 11dik közüléséből közzé tett ezen kérdésére: „Miképen lehetne a' magyar játékszínt Budapesten állandóan megalapítani?“ e' folyó 1834. Junius 8dikáig mint határnapig 18 felelet érkezett következő jelmondatokkal:

1. El Magyar áll Buda még.
2. Jelmondat nélkül és így hibásan. Kezdeté így van: Sok oldalról hallottam 's hallom buzgó Hazafiai sohajtásit. 's tb.
3. A' becsületes férfit mindenkinek megadja az övét, 's a' másé elvételét szintugy gyűlöli, mint önmaga jusáról könnyen nem mond le, sőt azt védeni tudja.
4. Nunc Dea nunc succurre mihi, nam posse mederi Picta docet Templis, multa tabella tuis.
5. Conamur tenues grandia.
6. A' lángoló szív áldozni kész.
7. Több szem többet lát.
8. Ne pudeat quae nescieris te velle doceri Scire aliquid laus est, turpe est nil discere velle.
9. Si posse non, velle licebit.
10. Napvirág.
11. Hazai javaslatinkban lehetőségek közül a' legalkalmasabbat akarni a' józan hazafiság.
12. Egy jól intézett nemzeti játékszíni, mint a' csinosabb társalkodási nyelv, 's a' közműveltség terjesztésére nézve legfoganatosb előmozdító eszköznek elősegelésére áldozzon kiki, a' mivel tud.
13. Ha Magyarország saját fiai ragadják el előle 's vetik ebeknek kenyerét, ki fog róla gondoskodni. Gr. Széchenyi István Világ. Pest 1834. lap. 513.

14. Tanuld hazád nyelvét, hogy külföld előtt ne pirulj.

15. Festina lente.

16. . . Parvi properemus et ampli

Si Patriae volumus, si nobis vivere chari.

17. Egyesült erővel indulj.

18. Meddig készültök Magyarok mindenkor akar-
ni, 's nem cselekedni mikor szüntök?

Ezen feleletek a' Junius 9ikén tartott héti ülésnek által adattak, a' hozzájuk tartozó pecsételt levelek pedig töretlenül külön borítékba tétetvén a' társaságnak 's Tek. Georch Illés táblabíró, tiszteleti tag és előlölői helyettes Úrnak pecsétével a' levéltárba tétettek. Bírákat választván azután az említett héti ülés, a' feleletek, megvizsgálás végett kiadattak. Mellyik találta a' kitett 30 darab aranyra többek között érdemesnek, arról az általnézés végezte után fog szólni tudósítás.

Egyik felelő, munkája után melly 19ik lett volna, egyenesen kiürvén nevét, azzal azt el nem fogadhatóvá tette. Ne sajnálja tehát azt vissza vétetni. Így, ne sajnáljon azon felelő is, ki e' jelmondatot választá: „Ne bánts a' magyart“ iratáért küldeni, mivel az, Junius 13dikán érkezék 's a' hirdetéshez képest elfogadni már nem lehetett.

Három mellett pedig az író nevét rejtő pecsételt levele nem is jött, ámbar a' kihirdetés olyan-
nak a' felelet mellé tételét a' felvett rend szerint megkívánta. Elfogadtattak ugyan ezek most, de újra figyelmessé tételnek az ezutáni akármely kérdésre felelni kívánók, hogy az érdeklött pecsételt levelek feleleteik mellé csatolását egyszer se mulasztják el. Junius 16ikán 1834. *A' titoknak által.*

ANGLIA.

Grey lord azon fölírásra, mellyet az alsóház számos tagja hozzáragaszkodás bizonyosságul neki minap benyújtott, irásban válaszolt, hol miután érzékeny örömet jelenti a' megtiszteltetésen, fogadja, 's kötelességének ismeri semmi személyes áldozatot sem kerülni, melly a' mostani igazgatás által föllállított elveket támogatni képes. Sajnálva jelenti továbbá, hogy gyöngélgedő egészsége alkalmasint késleltetni vagy talán gátlani is fogja a' rábizott munkák tovább vitelét. Ha sikerül neki, hogy a' megürült helyekre független férfiakat híhasson meg, a' kormány üdvös mérsékelt elveiben megmaradhat. A' reform elveire támaszkodva a' mostani igazgatásnak minden visszaélés eltörlésére kell figyelmét fordítania, csak hogy egyúttal igen óva kell haládnia, 's nem kell jól meg nem fontolt, minden oldalról meg nem vizsgált rendszabást akár az egyházban, akár a' statusban a' fönlálló intézvények ellen erőhatalommal feltolni. Csak így munkálhat minden igazgatás üdvösen. — A' skott egyházi viszonyok is vizsgálat alá kerülnek. E' végre közös egyház-gyűlés van kirendelve, melly a'

skott egyházi pártfogóság jogait (patronatus iura) fogja vizsgálatba venni. A' gyülekezet 27én tartott ülést, mellyben elfogadtatott azon elv, hogy a' községre, tagjai többségének akarata ellen, lelkészt tolni nem szabad.

Az ugy nevezett Pittclubb (tory-egyesület) maj. 30án ünneplé alapítója születésnapját. Az előlölést Conolly ezredes vivé, oldala mellett Wellington hg. 's Eldon gr. ültek. Ez alkalommal számos conservatív beszédet tartának, 's áldomást ittak a' tagok. Winchelsea gr. pedig a' királynak a' püspökökhez mondott beszédére czélozván megjegyzé, hogy ezentúl minden az egyház részére szóló kérelmet egyenesen a' királyhoz kell irányzani, minthogy a' reformált alsóház azokat csak megvetéssel utasítja el. — Későbbi (jun. 2.) hírek megállapodottnak jelentik a' sok által kétlett ministeri kinevezéseket, 's Londonban feszülten várak a' ministerium első megjelenését az alsóházban. Mielőtt ez megtörtént, mintegy 300 alsóháztaggal tanácskozott Althorp l. a' hivatalban, jelentvén nekik, hogy a' ministerek Ward ur indítványa elvét (melly abban áll: hogy a' parlamentnek jusa van az egyház jövedelmeiről rendelkezni) elismérik, 's annak következtében már biztosságot is neveztek ki, melly az irlandi egyház egész állapotját, megújítás módját 's eszközeit jól megvizsgálja. A' gyülekezet Althorp l. megfejését tetszéssel fogadá. Még Abercrombie ur is részére nyilatkozott, ugy színte Francis Burdett, a' whígek szövívője. Estve öt óra után összegyűlt a' ház. Valamennyi ülés tömve volt. Althorp l. elsőbb is a' közben történt minister-változásról tön említést, mondván, hogy Graham és Stanley kiléptén a' veszteséget senki mélyebben nem érzi a' kormánynál. A' fenforgó kérdés iránt mindig megvolt ugyan a' véleménykülönség, de a' visszalépést még szükségesnek nem tartották. Ward ur indítványa bírta őket arra. Midőn ő (Althorp) kedden, (27én, melly napon utószor volt a' ház együtt) a' követházba jött, még ama' lemondásról semmit sem tudott (halljuk! halljuk!), csak az ülés folytában esett az tudtára; e' miatt azon pillanatban elhalasztást javasolt. Most pedig a' kormány biztosságot nevezte ki, melly Irland egyházi állapotjával legrészleteseb, 's legteljesb tudomást merítsen, késznek nyilatkozván a' biztosság javaslatához állásra. Ward ur ugyan megengedé, hogy a' biztosok munkaköre minden a' tárgyba vágó kérdésre 's környültre kiterjed, de mivel most az elv kimondása fo-

rog fön, a
dig mara
ken, kiki
miek. Al
latkozatáb
az egyház
gát, de
iránt ez ü
rozást ser
dést javas
nak szava
bizodalom
szés, 's h
láról). E
Davies 's
indítvány
des pedig
a' kettő,
sel lord a
meg Stan
uralkodó
ge-Rice c
ellen, de
mintha h
módját, h
legközele
dítványa
tott el.

Az a
eltörleszt
fö. Jun.
ba hozta
a' torkos
meg. Az
de szava
ment. —
nevezete
rendszer
nácskoz
lord ném
Később
szahuztá
Angliába
tani álla
nyiségek
utóbbi p
ra szánt
na e a' r
ajánlani
ról adjon
ley Stua
lengyele
dítani, k
hogyan fol

rog fön, attól nem állhat el, nem tudván meddig maradhatnak a jelen ministerek helyeiken, kikről elhiszi, hogy elvével egyértelműek. Althorp azt válaszolá, hogy előbbi nyilatkozatában kimondotta már a parlamentnek az egyházi jövedelmek fölötti rendelkezési jogát, de Ward ur indítványa némelly pontja iránt ez ülés alatt még semmi tetteges határozást sem tehet. Ő tehát ezen előleges kérdést javasolja, melly ellen, tudja, sokan fognak szavazni, reményli azonban, hogy a ház bizodalommal lesz a kormány iránt (zugó tetszés, 's halljuk! halljuk! a ház minden oldaláról). Ebből hosszú vita támadt, Hume ur, Davies 's Evans ezredes az eredeti, (Wardi) indítvány mellett nyilatkoztak, Conolly ezredes pedig egyiket sem támogathatja, mert mind a' kettő, egyház-fosztásra czéloz. John Russell lord a' kormányéhoz állott. Ellene szólott még Stanley ur (a' kilépett min.) minthogy az uralkodó egyház az által veszélybe jut. Springe-Rice ezt tagadá. O'Connel is a' kormány ellen, de mellé nyilatkozott Sir R. Peel, nem mintha helyben hagyná a ministerek bánásmódját, hanem mivel Ward ur indítványát a legközelebb veszélynek nézi. Althorp I. indítványa azután 396 szóval 120 ellen fogadtott el.

Az alsóház ülésében jun. 2án a' ház-adó eltörlesztési indítvány harmadszor olvastatott föl. Jun. 3án pedig: Buckingham ur indítványba hozta egy biztosság kineveztetését, melly a' torkosság (gula) terjedése okait vizsgálná meg. Az indítványnak Althorp I. ellene volt, de szavazatkor 17 szótöbbséggel keresztül ment. — Roebuck ur egy másik biztosság kineveztetését javaslá, melly nemzeti nevelési rendszer behozására alkalmas eszközökül tanácskozzék. Ehez mind Morpeth, mind Althorp lord némi pótlék v. függelék-javaslatlalt járult. Később Morpeth és Roebuck javaslataikat visszahúzták, mire biztosság neveztetett ki, melly Angliában és Valesben a' nép nevelése mostani állapotját megvizsgálja, azon pénzmennyiségek mire fordítását kitudja, mellyeket az utóbbi parlament-ülés iskolaházak föllállítására szánt; tanácskozzék továbbá: czélszerű volna e a' népnevelésre még több pénzt is megajánlani, 's végre vizsgálatai következményiről adjon tudósítást a' háznak. — Ezután Dudley Stuart I. kele föl, 's azon szerencsétlen lengyelekre ügyekezék a' ház figyelmét fordítani, kik most Angliában vannak. Javasolja hogy fölirást nyujtsanak be a' királynak, pénz-

segedeimet kérvén az Angliában találkozó lengyelekrészére, mit az alsóház elfogadand. — Buckingham ur támogatta a' javaslatot. Althorp I. pedig, a' kincstár-kancellár, örömet jelentvén azon, hogy az indítványt-tevő a' megajánlást csak most az országban találkozó lengyelekre szorította meg, különben az általános megajánlás ellen kivált azt lehetett volna gördíteni, hogy az által vég nélkül tódulnának a' lengyelek Angliába. E' környületek közt a' kormány a' nemes lord indítványának ellenszegülni nem fog. Nagy tetszéssel fogadta ezt a' ház, 's azonnal elhatározaték, hogy a' ház következő nap a' fölírás fölött biztosság gyanánt tanácskozzék. — A' felsóházban ugyanaz nap fölkelt Londonderry m. 's mondá: „Az első minister távollétében örömet intéznék a' nemes marquishöz (Landsdowne), ki tegnap estve Portugáliából az úgynevezett dicsőséges (nevetés) híreket velem közleni szives volt, egy kérdést: ha valljon ama' négyes szövetség valóban alá van é már írva, és nem sokára a' ház asztalára fog e tétetni? — Landsdowne m.: „Grey gróf e' pillanatban ö Fölségénél van, de holnap jelen lesz, 's a' nemes marquisnek Portugáliára nézve mindazon fölvilágításokat megadandja, mellyeket töle kívánhat. Azonban úgy hiszem, örömet teszek a' nemes marquisnek, ha bizonyítom neki, hogy azon herczeg, ki ét annyira érdekli, don Miguel t. i. ép egészségben az angol hadihajón van. (nagy nevetés) — A' felsó ház ülésében jun. 4én midőn már Grey I. jelen volt, ismétlé Londonderry m. azon kérdését: mikor szándékozik a' nemes gróf a' kérdéses egyezést illető irományokat a' ház asztalára tenni? minthogy különféle hírek szárnyalnak, mellyek fölvilágításra várnak. — Erre Grey gr. azon választ adta, hogy ama' hírek a' alaptalanok lesznek. — Az egész dologban annyi való, hogy a' portugáli kormány részéről néhány oklevélben véletlenül némi kihagyások történtek, mellyek noha nem lényeges czikkjeit illetik az egyezésnek, szükségesnek tartották még is azon hézagok oklevelek visszaküldetését, 's a' késedelem innen támadt.

A' felsóház ülésében jun. 6ikán (bővebben a' jövő számban közöljük), Newcastle gr. kérdé Grey grófot: mi szándékkal van az újdonszerkezült ministerium az egyház iránt, 's kényszeríteni akarják e' a' királyt, hogy a' ministerek rendszabásait az egyház ellen helyben hagyja, és esküjét az által megszegje. Grey gr. azt válaszolta rá, hogy a' királyt

a' ministerium lélekismérete ellen semmi rendszabás pártolására sem fogja kényszeríteni. Az újdön szerkezült ministerium a' multtal az egyházra magára nézve teljes egyetértésben van, 's annak tisztaságát, munkásságát és hasznosságát egyenlően csonkítlan akarja fön tartani, de az eszközben eltérnek egymástól. —

A' londoni ujság jun. 5röl hivatalosan jelentí, hogy a' király ugyan e' napon fogadta Ripon grófot és Stanley urat, kik a' nálok viselt hivatalos pöcsétet a' király kezébe adták; a' király pedig a' mingyárt tartott kabineti tanácsban Carlisle grófnak, és Springe-Rice urnak adta azokat ált, egyszersmind amaz titkos pöcsétörnek, emezt a' gyarmatok statutitoknokának nevezvén ki. Ugyan ezen tanács-ülésben tette le esküjét a' két új minister, azután Poulett Thompson ur a' kereskedés-osztály elnökeül neveztetett, 's erre mind ő, mind az első admiralitás első lordjává nevezett Auckland lord, az előbbi újdön nevezett két ministerrel együtt kézesókra bocsátattak. E' szertartás után Springe-Rice ur azonnal elhagyá a' várost és Cambridgebe utazott, hogy ismétí választatását eszközölje. Versenyársaul Sir Eduard Sugden lép föl. Azt hiszik, hogy a' választási harc élénk lesz. — Az angol egyház világi tagjai nyilatkozatának előmozdítására és terjesztésére összeállott közép biztosságból számos küldöttség jun. 3ikán a' Canterbury érseknek egy 230,000 aláírással ellátott fölírást nyujtott be, mellyben az egyházhoz hű ragaszkodásukat bizonyítják. Az érsek megköszöuvén azt a' küldöttségnek, megígérte, hogy a' fölírást az érsekség levéltárába — fogja letenni. —

FRANCZIAORSZÁG.

A' szajnai törvényszék, de esküttek nélkül, maj. 31én az 1834iki National szerkesztőjét Carrel Conseil, és Scheffer urakat azért, mert törvényszéki vitákat közlöttek, ismét két hónapi fogházra 's 2000 fr. bírságra ítélte. — A' Nationalban „egy volt követ“ aláírás alatt azt ügyekszik valaki megmutatni, hogy ha 1830ban a' republicanusok ezeren voltak, most bizonyosan egy millió számig hatnak. Hogy illy számosak, mutatják ugymond, a' laplósérek, az egyesületek, a' fegyverhordás és halmaz-torlasztás ellen hozott törvények. Bizonyítják a' szavazott 3 milliónyi titkos költség, az égő kanócok v. lobbantyük (Lunten) a' 400,000 fegyveres ember, a' rend- és a' hatósági őrség, a' városhajduság, az ispánok,

a' királyi ügyészek, 's a' rendőri kémekek, mellyek mindnyáian a' republicanusok ellen intézvék. A' tisztviselői osztálynak ennyi, 's még száz ennyi készüllete csak nyomos, tetemes és tehetős ellenséget gyanítat. Marseilleből maj. 26röl azt írják, hogy a' republicanusok valami új csapásról gondolkodnak, mellyet auguszt.ban szándékjok eszközteni. Lát-helyeül ismét a' szerencsétlen Lyon van választva. — Némelly lapok szerint a' hollandi kormány azon nyilatkozatára, hogy a' fr. utasok Hollandiában nem önkényesen utasittatiak vissza, a' franczia kormány is visszavette előbbi rendeléseit, 's már most Franciaország és Hollandiá közt szabad a' járás. — Nantesban számos kézműves önszántából ülte meg Lafayette gen. halála gyászünnepét. Egy diszkoporsót (katakalk) emeltek háromszinű zászlókkal és fölírással ékesítve. Minden a' legnagyobb rendben ment véghez. Lafayette sirja a' Picpusi temetőn csak egy kicsiny dombbal tűnik ki a' többi közül, mire földet Amerikából hoztak. Egyik oldalán hitvese, másikon leánya Virginia, Lasteyrie ur volt nője fekszik.

A' Memorial del Allier említí, hogy Montluçonban maj. 25én éjjel véres verekedés történt néhány külvárosi lakos, 's a' néhai republicanus czimboraság tagjai közt. Őt vagy hat személy sérült inkább vagy kevésbé meg. A' közbe jövő rendőrök is kaptak valamit. Mondják, hogy a' republicanusok közt két lengyelt is lehetett észre venni. Már most panaszát mind a' két verekedő fél a' törvény székhez adá-be. E' pillanatban még nem tudni, mikép támadt a' vita. A' Journal des Debats egy hosszú cikkelyben az Angol, Franczia, Spanyol és Portugal országok közt kötött 's úgy nevezett négyes szövetség fölött böven kiereszkedik. Azt mondja lényegesen, hogy bármit hírelnek is róla, sem a' harag, sem a' feltékenység nem lesz azt képes elrútítani. Ez egyezésnek d. Miguel, 's d. Carlos kihajtatása a' félszigetből, egyetlen célja. Anglia 's Franciaországnak korán sem az volt szándéka, hogy a' félsziget népeire olly intézvényeket toljanak, mellyektől azok vonakszanak, vagy hogy a' két koronát két gyermek fején erővel is megtartsák. — Epen nem. — E' szövetséges hatalmak előbb látni akarák, mikép fog a' két ország önmagára hagyatva munkálni. — Nem kételkedhetni józanul többé, hogy a' constitutionalis intézvények ohajtása és ideája az egész országban közössé lett, — 's csak

helybeli e
Az angol
tek folyás
rövidíti.
hogy a'
nemcsak
kormány-
megbékít
— 's azt c
hette, ig
nyegetőd
ra, nem el
lis és abs
tétel már
mentsen,
volna oll
becsületé
bizonyos
na. Itt c
van vala
cziország
hetnek,
Ausztria
végezhe
három v
hogy ho
követség
zonyosa
kijelölés
gokra v
ságra az
lői kerü
csak az
székére
tán elbo
voztak,
a' dolog
ték, h
parlame
légítet
elégülé
mulja,
követv
választ
martin
közber
párt ös
gyesül
M
fayette
kal, k
gárnal
bücsu
vő 's

helybeli ellenszegülések mutatkoztak itt ott. Az angol és francia kabinet tehát a' történetek folyását nem változtatja, hanem csak meg-rövidíti. — Végezetül mután azt is felhossa, hogy a' többi hatalmak a' félszigetre nézve nemcsak földirási tekintetből, de országlás v. kormány-formaéból is igen távol esnek, annak megbékítésére csekély befolyással bírhatnak, — 's azt egyedül Anglia és Franciaország te-hette, így szól: „Nem fenyegetődés ez fenyegetődésre, nem válasz a' bécsi conferentiára, nem ellentétel az europai nagy constitutiona-lis és absolut övezet közt. Epen nem. Ezen ellen-tétel már harcra mutatna. Mert ha, mitől Isten mentsen, a' bécsi conferentiában bármi történt volna ollyas, a' mi Anglia 's Franciaország becsületét vagy érdekét bár mikép sértené, bizonyosan egészen más egyezésre léptek volna. Itt csak azt akarák megmutatni, hogy ha van valami, a' mit Bécsben, Anglia 's Fran-cziaország közbenjárulta nélkül tehetni, le-hetnek, mellyeket Londonban, Oroszország, Ausztria és Prussia közbenjárulta nélkül el-végezhetni.“ — — A' szent Maloi kerület három választója, olvasván az ujságokban, hogy honfijuk, Chateaubriand ur is elfogad követséget, hozzá ment, hogy szándékát bizonyosabban kitudják; 's azon esetre, ha a' kijelölést ott elfogadná, annak támogatását ma-gokra vállalják. Chateaubriand ur ez udvari-ságra azt felelé igen őszintén, hogy a' sz. Ma-lói kerületben megválasztatását elfogadja, de csak azon szándékkal, hogy a' követház szó-székére egyetlen egyszer fölléphessen, 's azu-tán elbocsáttatását adhassa. Ezen urak eltá-voztak, megelégtülvén a' világos válasszal, 's a' dolog abban maradt. — Kétségkívül elhit-ték, hogy Chateaubriand ur önszeretése a' parlamentaris comoedia illy jelenése által kie-légítenék, de azt is hitték, hogy e' kis meg-elégülés azon alkalmatlanságokat felül nem mulja, mellyeket e' kerület választójinak új követválasztása okozna. — A' houdsschooti választók maj. 29kén eddigi követjöknek La-martine urnak nagy lakomát adtak, ki lakozás közben ezen áldomást mondá: „Valamennyi párt összeolvadására! Valamennyi igaznak e-gyesülésére!“

Múlt vasárnap maj. 25ikén, Picpus, La-fayette végső nyughelye, teli volt látogatók-kal, kik hallgatva jövének, hogy a' nagy pol-gárnak az utolsó tiszteletet megadják, és tőle búcsut vegyenek. Reggeltől fogva számos jö-vő 's menőt leheté Lagrange-ból (az elhunyt

lakhelyéről) 's vidékéről látni. Számos a-merikai volt jelen, karjaikon fátyollal, az as-szonyosságok pedig gyászköntösben. Számo-san oda gyültek a' polytechnikai iskola nö-vendékei is, kiket Soult marsal a' temetés-kor ki nem bocsátott. — A' hadminister uj-don parancsot bocsátott ki, melly a' lyoni tá-bort sietteti. Már szinte valamennyi katona-ság együtt van, 's azt hiszik, hogy e' sere-gek valamint a' lyoni megújulható lázongások, úgy szinte a' szardíniai széleken történő moz-gások megelőzésére fognak szolgálhatni. Lau-bat-Chasseloup ur, Maison marsal segéde kül-deménnyel érkezett Pétervárból Párisba, melly-nek fontosnak kell lenni, mert a' ministerek azonnal tanácsot tartának, 's azt Neuillybe vitték ki. — A' Courier azt állítja: a' minis-terium még mindig reményli, hogy a' pairek örököségét (v. átszarmazhatását) ismét hely-re fogja állíthatni; valamint annak is csalhat-lan nyomait adja, hogy az 1814iki chartához mind inkább visszatéret. — Az albyi nem-zeti őrséget egy kir. rendelés föloszlatja, 's az örökhöz (gardisten) egyenkint parancs ér-kezett, hogy fegyvereiket 8 nap alatt adják által.

Eschasseriaux követ, 32 éves fiatal em-ber, bizonyos gyuladási betegségben harmad napra meghalt. A' Journal de Paris igen di-cséri őt, 's mondja, hogy a' kamara legmun-kásabb tagjai egyike volt. — A' Gazette ar-ra ösztökéli pártját, hogy a' választáskor te-endő eskü alkalmával e' nyilatkozást kívánják meg a' kijelöltektől: „Alulírtak 's a' t. nyi-latkoztatják, hogy ezen esküvel nem szándé-kuk a' kormányfő' személyes érdekei védel-mére lekötni magukat, ha előttök azok Fran-cziaországéival ellenkezni látszanának. Nyil-ványítják egyszersmind, hogy Lajos-Fülöp iránt semmi alattvalói (v. alávetési) viszony-ba nem lépnek. — Azt hiszi továbbá a' Ga-zette, hogy az aug. 20ra egybehitt kamara csak a' meghatalmazásokat fogja ugyan meg-i-gazlani (verificiren) és a' fölírást szavazni, a-zután pedig decemberre elhalasztatni; de mint-hogy a' meghatalmazások megigazlása a' meg-bizásra és esküre, a' fölírás pedig a' kormány menetére nézve minden kérdést vita alá fog hozni, az érdekes, és ezen időleges ülés olly fontos lehet még, mint ha valódi volna. — A' National beszéli, hogy Marrast ur tit-kos fogságának vége, 's M. ur már most egy beszédes ellenmondást tesz közzé, mint fog-sága hoszu napjainak gyümölcsét, ezen czím

alatt: „Vingt jours de secret, ou le complot d'Avril.“ A' National ebből a' 8ik szakaszt adja egészen, 's azt mondja, hogy e' tárgyat (le Prolétaire, la Bourgeoisie) rövidebben, világosabban és igazabban le nem lehetett volna rajzolni. —

PORTUGÁLIA.

Gen. Rodil hivatalos tudósítása a' spanyol hadministerhöz: Santa-Olalla főszállás május 27kén estve. Épen, hogy lovamrul szállok Elvas ellen intézett hadi fordulatombul, veszem segédem hivatalos jegyzékét hg. Terceira szállásáról következő tartalomban: „E-
veramonte máj. 26. 11 óra éjjel. General! Ma délután ide érkeztemkor már itt találám a' migueli fővezért, ki értekezni jöve a' mód felől, mellyel a' legyőzöttek fegyvereiket lerakják. Hasonló czélbul vannak jelen gr. Saldanha, 's angol követségi titoknok Grant ur. Ez utóbbi, mint nekem mondá, ma délben beszélt d. Carlossal. Az infans gen. Rodil holletét tudakozá tőle, 's halván azon nyilatkozást, hogy a' general már Evorához közel lenne 's talán már Estremozba meg is érkezett volna, megütődve kérdezé: „hát épen semmi eszköz vagy mód sincs a' generalt előnyomulása félbeszakasztására birni?“ Grant ur válaszolá: „igen is van egy mód, ha Magasságod hajóra kelni akar 's a' félszigetet elhagyja.“ — „Én mindenre kész vagyok, felele a' hg., és Sinesben fogok hajóra kelni.“ „Sinesben nem, hanem Aldea-Gallegában“ lón a' titoknok válasza, 's d. Carlos mindenben megegyezett, mit Grant ur előterjeszte, annyira rémité a' gondolat, hogy Rodil egész Lissabonig fogná kergethetni. Előbb ugyan kérte, hogy kíséző seregét is magával vihesse, de Grant ur ezt egyenesen megtagadá 's csupán családjának és szolgáinak engedé meg a' vele hajóra szállhatást. A' 600 közvitéz és 300 tisztt, kik a' herczeg fegyveres szolgálatát tevék, szoros őrség alatt fognak maradni, mig irántuk a' kormány rendelést nem adand. A' leoni püspökön kívül 5 general és igen sok pap és szerzetes találkozik köztük. E' töredékes tudósítasomért mentesen ki a' sietség, mellyel excádat e' szerencsés végzet felől tudósítani hamarkodtam. — Tejeiro.“ Midőn én viszont, írja tovább Rodil a' ministerhöz, excádat e' kedvező eset felől értesítem, nem mulaszthatom el egyszersmind saját, és egész seregem szerencse kívánatát Ó Főlségének kifejezni 's a' t. Aláírva: gen. Rodil.“ Hozzá teszi ehhez még a'

madriti ujság, hogy gen. Rodil erős szándékkal van, mindaddig helyén maradni, valamig az ügy ott egészen befejezve nem lesz; 's hogy névszerint a' lissaboni kormánytul kapott legközelebbi rendeltetéséhez képest, mingyárt ezennel Elvas, Campomayor és Uguela erősegeket fogja ostrom alá venni, 's eszközteni hogy a' lázzadásnak még ez utolsó maradéki is elenyésztesse.

D. Pedro máj. 27ikérül általános bocsánat-decretumot hirdettetett, a' Courier szerint következőt: Minekutánna kétségtelen bizonyosságát kívánom adni azon kegyelem, szeretet, és elnézésnek, mellyel azon eltévelyedett portugálok iránt viseltetem, kik szenvedély, haszonlesés vagy rendkívüli körülmények által ragadtatva, a' bitorló zászlóit annak egész és végső megbukásaig követék; 's minekutána e' kegyelmemet épen a' győződelem óráján akarom hirdettetni, 's erre csupán 's egyedül azon saját forró kívánságombul ösztönöztem, hogy főséges leányom törvényszeres trónjának minden elmét 's szívet megnyerhessek, az elmúlt vétségeket 's véleményeket ellenben feledésbe utasítsam: jónak találtam statustanácsnokim meghallgatása után fons. leányom nevében a' következő decretumot közre bocsátani: I. cz. Mindazoknak, kik jelen decretum hirdetése után 48 óra alatt, magokat Ó leghivebb Főlsége kormányának a' kerületek fő helyein alá vetik, vagy ezt tenni ajánlkoznak, általános bocsánat nyujtatik minden politikai vétségikért, mellyeket 1826 jul. 31ike óta egész mostanig követtek el. Mind azok, kik ekkorig nem voltak fegyver által kényszerítve meghódulni, a' helybeli hatóságtul aláírt szabad menet-levelet kapnak. Mind azok, kik e' bocsánat-rendeléshez magokat nem alkalmazzák, essenek a' törvények szigoru büntetése alá. I. §. Ez amnestiában foglalt személyekre az 1833. aug. 31ikén kiadott decretum végrehajtása fölfüggesztetik mindaddig, mig a' cortesek egybehíva nem lesznek, kik e' kérdés fölött végezni fognak. 2. §. Megengedtetik nekik fekvő jószágaik haszonvétele, de nem eladhatása, valamig ez iránt a' cortesek határozatot nem hozandnak. 3. §. Nem terjeszkedik ki ezen bocsánat papok visszahívására, polgári és politikai hivatalok visszaállítására, koronai jószágok kiadására, vagy rendek, czimek, 's évi fizetésekre, valamint szinte más személyek ellen követett vétségekre, 's nem ment föl senkit büntetéstől olly megbántásokért, mellyek által

egy h
annes
ben k
teszik
melly
mány
Aláír

25iké
történ
gibb
redes
badul
angol
a' fog
határ
sabon
ujabb
ellen.
hány
gueri
döste
napol
ta, u
melly
nem
mint
tak,
ténét
A' ha
gatt;
telep
nána
lező
bráb
vább
seice
igen
szer
sebe
vans
vité
tart
után
get
ve ta
rint
sok
elei
zon
tört
bes
ve.
két

egy harmadik sértetett volna meg. II. cz. Az amnestiában foglalt tiszték, kik az I. cikkben kitűzött határ-idő alatt a' iusé- esküt letesznek, mindnyájan megtartják tisztségüket, mellyre rendszeres uton emeltettek, 's a' kormány hivatalukhoz illő fizetést fog nyújtani. Aláírva: d. Pedro 's ministerei."

Nautilus brigg, melly Lissabontul máj. 25ikén szállott sik tengerre, az azon napokbeli történetekből következő érdekesb, ámbár régibb adatokat közöl: Sir John Campbell ezredes hosszas fogságából csakugyan megszabadul, a' pedroi kormány végre engedett az angol követ többszöri előterjesztésinek, 's a' fogoly szabadon bocsátatását máj. 25ikére határozta. — Ez utóbbi nap adm. Napier Lissabonban tartózkodott, készüléteket téve egy újabb expedítio megindítására Madeira sziget ellen. — Privát levelek után Estremozbul néhány megszabadult státus-foglyot utközben a' guerillák elfogdoztak 's egyrül egyig megöldöstek. Beszélük, hogy d. Pedrorra, midőn a' napokban Ramalhao nyári lakását meglátogatta, utfélről néhány puskalövés tétetett, de mellyek közül személyét egyik sem érte, hanem kocsiját több helyen. Az orgyilkosok, mint esti homálynál látszott, parasztok voltak, 's kézre egyik sem kerülhetett. A' történetet Lissabonban nagy gonddal titkolják. — A' hajó, mellyre d. Miguel szállott, Stag fregatt; 's Donegal lineahajó, mellyre d. Carlos telepedett; mindkettő a' közép tengerre volnának rendeltetve. — A' Times egyik levelezője szerint, d. Pedro a' jezsuitákat Coimbrából Lissabonba parancsolta, hogy onnét tovább takarítassanak ki az országbul. — Asseiceira halmain az utolsó eldöntő ütközetben igen soknak kellett elhullani a' migueliek részéről, mivel egyedül a' thomari kórházba vitt sebesültek száma mintegy 340re megy, az elvánszorogtak 's többi közellelvő kórházakba vitteken kívül. Az ütközet három egész óraig tartott. Santaremben, a' migueliek elvonulása után, 9 órakor reggel megtekinték az erőset d. Pedro és Saldanha, 's annyira erősítve találák a' várat, hogy saját vallomásuk szerint, annak erőszakos elfoglalása, valóban sok vérontásba kerülhetett volna. Az ellenség eleintén magával vitte az ágyukat, később azonban a' pedroi lovasság mindenütt sarkában törtéte miatt kénytelen volt elmaradoztatni, beszögezve részint, részint iszapba süllyesztve. — Lissabonban némelly értelmesbék igen kétlik, hogy az amnestiát kapott főbb láza-

dók legalább, az országban békésen maradhassanak, nem ugyan a' kormány, hanem a' nép miatt, mellyen ők előbb annyi sanyargatást és zsarnoki zaklatást követtek el, 's mellyért ez most ellenük a' legdühösb boszuig van felbőszülve.

ÉJ SZAK AMERIKA.

Azon magyarázó jegyzékben, mellyet Jackson gen. april. 21ikén a' tanácshoz bocsátott a' végett, ne hogy ellenmondásának azon értelmet adják, mintha ő a' tanács törvényhozói független hatalmát ön hatalommal korlátozni törekednék, lényegesen ezeket mondja az elnök: „Föltétlen megengedem, mint már tevém azt, hogy a' törvényhozásnak alkotmányos joga van törvény által azon helyet, vagy helyeket meghatározni, hová a' nyilvános pénzeket, vagy egyéb tulajdont őrizet alá helyezni kell, ugy szinte rendelkezéseket tenni azok őrizete vagy visszavétele iránt. A' végrehajtó hatalom részire a' nyilvános tulajdon vagy kincs-főlötti rendelkezés tekintetéből nem is követek egyéb jogot, mint a' mellyre törvényesen föl van hatalmazva. — Továbbá felvigyázói jogot sem kívánok azon személy fölött, kire ezen kincs bízott, hanemha tisztviselő, kinek kineveztetése az alkotmánynál 's törvényeknél fogva az elnököt vagy egyedül, vagy a' tanácsal közösen illeti, 's kinek viselleteért alkotmányszerűleg felelős.“ — Az elnök ezen fölvilágítása daczára is a' tanácsban Poindexter ur (mint említettük) megmaradt következő végzésiben, mellyek azonban még minesenek elhatározva: 1). April. 17iki közleménye átküldésével, mellyet a' tanácshoz ellenmondásul bocsátá, hogy az, hozott végzése ellen napkönyvébe iktattassék, olly tettben lön vétkessé a' végrehajtó hatalom, mellyre az alkotmány azt nem hatalmazá föl 's mellyet a' törvényhozó 's végrehajtó hatalom közti közlemény-csere semmikép sem jogosíthat. 2). Jackson elnök az említett oklevélben a' tanácsra nézve olly hatalmat sajátított magának, mellyet az alkotmány nem enged neki, 's melly követkeéseiben képes a' középponti kormány egymás mellé rendelt osztályai harmoniáját megháborítani, a' tanács jusait megszorítani, azt a' nyilvános véleményben csökkenteni, függetlenségét megsemmisíteni, minthogy jogai 's kötelességei a' legfőbb kormánytisztviselő ellenőrsége alá vettetének. 3). Illy oklevél közlése, a' magyarázó jegyzék kíséretével együtt, a' tanács alkotmányszerű jogai világos

megsértése, 's e' testtől el nem fogadtathatik a' nélkül, hogy jogszerű hatalmával föl ne hagyjon, mellyet az alkotmány bizott rá, hogy az egyesült statusok szabadságát biztosítsa, jóllétét előmozdítsa, 's mellynek föntartására a' tagok szent esküvel kötelezék magokat.

Az Albion jelenti, hogy Ujyorkból vett levelek után még april 8kán is az elnök ellenmondása fölött folytak a' viták. A' Times pedig Ujyorkból maj. 9ről költ levél után ugyanazt állítja. Most a' vitatkozás többé nem zárt ajtók mellett foly, 's meg lehetett tudni, hogy a' Jackson gen. által kinevezett öt bankigazgató közül a' tanács csak egyet fogadott el, a' többi mind félre vetette. Az elnök újra kinevezte őket, 's a' tanács 30 szó többségével 10 ellen veté azokat ismét vissza. Ujyorkban szálhangó hírek után ezen czivódás valószínű vagy hihető következtetése oly komolyak, hogy az elnök hivatalát letenni szándékozik. A' Times hírei után pedig az elnök váltig azon van, hogy ha az öt igazgató még egyszer félrevetetik, több igazgatót ki nem nevez, 's a' National Gazette után, mint a' washingtoni hírek állítják, az elnöknek egyenesen a' népre szándéka hivatkozni.

Ujyorki lapok maj. 14ről, mellyek jun. 7ikén érkeztek Londonba, jelentik, hogy a' tanács hosszú vita után végre azt végzette, hogy az elnök ismert ellenmondását el nem fogadhatja, minthogy annak joga sincs illy oklevél bocsátására. A' bank vonakodott könyveit az elnök által a' végre kinevezett biztonság által megvizsgáltatni. A' különféle végzések e' tekintetben 27 > 16 ellen fogadtattak el.

Buenos ayres-i ujságok martz. 2ről egész halom oklevelet közlenek VII. Ferdinand volt (spanyol) király azon tervéről, mellynél fogva a' délamerikai statusokat ugyan függetleneknek ismerte volna, de föltételül a' monarchiai alkotmány elfogadását tevő, mellynek feje d. Carlos lenne. 'S van párt, melly ezen tervtől nem irtóznék. —

G Ö R Ö G O R S Z Á G.

A' charoneiai csataterén amaz oriási oroszlan ismét kiásatott, mellyet a' thebaiak ott elhullott honfijaik emlékezetére emeltek. Mint mondják, az emlék ismét fel fog emeltetni. Zeán, Kydnoson és Deloson számos régiséget találtak, 's ez mind a' kir. musaeumba vitétt. Az országos törvény-könyv már csak-

nem egészen kész, az e' végre kinevezett biztosság már nagy részét átnézte, és sajtó alá adta, de betűk hijánya miatt a' nyomás csak lassan halad. — A' görög hajósereg nem sokára szerkezkedni fog, ujjaszületésének főhelye Poros, hol a' révfok pezseg a' munkásoktól. — A' határszélek szabályozására Török és Görögország közt kiküldött angol, francia és orosz biztosak, mint hiszik, noha munkáikban gyakran háborítottak, még e' nyáron elvégzik földadásukat. — Az Allg. Zeit. Münchenbe érkezett levelek után beszéli, hogy a' nyugalom 's csönd mindenütt állapotást nyert az országban, 's a' törvényszékek rendezése folyton foly. Minden vidéknek egy békebirósága lesz, 's minden kerületnek egy kerületi törvényszéke. Az egész országra nézve két följebbviteli, 's egy fő vizsgálati törvényszék állítatik föl. Továbbá már május elejére elég szamu tanítót kaptak a' naupliai gymnasium részére, 's az iskola azonnal meg is nyitattott. A' 60 millio fr. kölcsön harmadik sora iránt fönforgott nehezségek Oroszország részéről már legyőzvék, 's a' kormány ezen pénzt is nem soká megkapja, hogy azt minél előbb az üdülő ország javára fordíthassa.

E L E G Y H I R E K.

A' Moniteur Ottoman maj. 10ről, rendeltést közöl közönséges katonaság, országvéd, vagy nemzeti őrség (Ridifi Mansuré) föllállítására iránt az egész birodalomban. E' katonaság nem lesz mindig szolgálatban, mint a' rendes seregek, hanem csak háboru idején fog fegyverre szólittatni, midőn egyszersmind hért (zsoldot) nyerend. A' ministertanács most e' tárgynak közelebbi elintézésével foglalatoss. — Naupliában ez év elején a' nyilvános isteni tisztelet ministerének az evangelium egy ujdon föltalált kézírata adatott be, melly Krisztus születése után a' 480ik évet viseli. E' nevezetes kézirat, melly 1354. éves, kétség kívül a' nemzeti museumba fog tétetni. — Alostban, Belgiumban, nem rég holt-meg egy gyógyszeráros, kinek 3000 darab föstvénye 's rézmetszése, 2000 darab porcellánja 's kristályja, 1100 tükre, 72 órája, 283 szobra 's kertü ékessége, 530 darab nadrágja, 800 kabátja, 780 pár lábtüje (harisnya), 500 pár keztyüje, 's a' t. volt. Agglegény levén, csak testvérét tartotta magánál 's a' házból soha ki nem járt. —